

CONSEIL de l'EGALITÉ des CHANCES ENTRE HOMMES ET FEMMES
RAAD VAN de GELIJKE KANSEN VOOR MANNEN EN VROUWEN
RAT FÜR CHANCENGLEICHHEIT ZWISCHEN MÄNNER UND FRAUEN

Advies nr. 136 van het Bureau van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen, van 21 juni 2013, betreffende kinderarbeid in het kader van minimissverkiezingen

Overeenkomstig met artikel 4, §1 van het Koninklijk Besluit van 4 april 2003 en op voorstel van de Vaste Commissie Arbeid, neemt het Bureau van de Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen het initiatief om onderstaand advies voor te stellen.

1. Inleiding: omschrijven fenomeen

1.1 Hyperseksualisering

Hyperseksualisering is een recent fenomeen en over de definitie ervan bestaat nog geen consensus. Door de literatuur omtrent dit fenomeen te bestuderen, kunnen we hier wel een relatief duidelijk beeld over vormen. Zo stelt het OIVO¹, bijvoorbeeld, “*De hyperseksualisering bestaat erin een seksueel karakter toe te kennen aan een gedrag of een product dat uit zichzelf niet zulk een karakter heeft. Het is een maatschappelijk verschijnsel volgens hetwelk jonge adolescenten seksuele houdingen en gedragspatronen aannemen die als te vroegrijp beschouwd worden. Ze wordt gekenmerkt door het excessief gebruik van op het lichaam toegespitste strategieën met als doel te verleiden en komt voor als een (denigrerend) seksualiteitsmodel dat de industrieën via de media verspreiden en dat geïnspireerd wordt door geijkte opvattingen vanuit de pornografie: de dominerende man, de vrouw als voorwerp van verleiding en onderwerping.*”

Deze indoctrinatie door voortdurend herhaalde geseksualiseerde berichten bij jonge adolescenten doet bepaalde identiteitskwesties ontstaan. Verleid door verschillende commerciële producten die men overal kan vinden, kunnen onze jongeren geen kritische zin en controle over de situatie ontwikkelen. Een groot probleem dat ontstaat bij de hyperseksualisering van de maatschappij is **het versterken van de stereotypen over mannen en vrouwen** waarbij het seksisme opnieuw naar voor komt.

1.2 Minimissverkiezingen

Deze wedstrijden, waarbij kinderen deelnemen aan een verkiezing waar ze beoordeeld worden op bepaalde criteria, zijn afkomstig vanuit de Verenigde Staten maar zijn ook in Europa aanwezig. Organisatoren van dit soort wedstrijden ontkennen dikwijls dat men de kinderen seksualiseert. Zo kan men bijvoorbeeld, in België, onderstaande melding op de officiële site van een minimissverkiezing terugvinden: “*notre concours est basé plus particulièrement sur la personnalité des candidates et pas spécialement sur leur physique*”².

Toch lijken bepaalde aspecten zoals het defileren en deelnemen aan fotoshoots lijken weinig te maken hebben met de persoonlijkheid. Spijtig genoeg hangt de waarde van de minimiss voor een deel nog steeds af van het uiterlijk van het kind. Vanaf een jaar of 5 of 6, bereiken de jongeren een fase die zich kenmerkt door de volgende zaken: deseksualisering van de impulsen, ontwikkelen van de logica en de persoonlijkheid.

¹ Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties (2011), *Hyperseksualisering*, OIVO, Brussel

² <http://www.web-xperience.be/MISSPERSONALITYBELGIUMWALLONIE/accueil.asp>

Deze zaken zijn nodig voor de ontwikkeling van de persoonlijkheid, de wedstrijden kunnen bijdragen aan een seksualisering van de kinderen wat normaal gezien pas op een veel latere leeftijd plaatsvindt waardoor de normale ontwikkeling van het kind in gedrang kan komen³. Bij sommige kinderen kan dit bepaalde problemen creëren met het zelfbeeld en soms zelfs bepaalde eetstoornissen doen ontwikkelen zoals bijvoorbeeld anorexia.

Dikwijls worden deze wedstrijden door de kinderen ervaren als een serieuze, belangrijke gebeurtenis in hun leven en wordt het kind gevangen in een beeld dat vaak geschetst wordt door hun ouders. Op deze manier ontwikkelt men een risico om geobsedeerd te worden door hun uiterlijk⁴. Vaak wordt er een enorme druk op de kinderen hun schouders gelegd en ervaren ze erg veel stress bij deze wedstrijden⁵.

In België zijn er strenge regels van toepassing op de kinderarbeid (art. 7.1 tot 7.14 van de wet van 16 maart 1971). Het principe is een algemeen verbod om hen arbeid te laten verrichten. Afwijkingen zijn mogelijk voor werkzaamheden die binnen het kader van de opvoeding of vorming van kinderen vallen en uitzonderlijk voor werkzaamheden waarvoor een individuele afwijking werd verkregen. **Het is evenwel steeds verboden kinderen enige werkzaamheid te doen of laten uitvoeren die een nadelige invloed kan hebben op hun ontwikkeling op pedagogisch, intellectueel of schadelijk vlak en welke zijn fysieke, psychische of morele integriteit in gevaar brengt of die schadelijk is voor enig aspect van zijn welzijn.**

De werkzaamheden waarvoor een individuele afwijking kan worden toegekend, worden in de wet opgesomd. Welke hier ook in opgesomd staan zijn: dans-, muziek- of zangwedstrijden of **enige andere podiumwedstrijden of –activiteiten** (bijvoorbeeld playback- en soundmixshows). De toekenning van een afwijking is steeds individueel, dus de dossiers worden steeds zaak per zaak behandeld, zonder dat er bij de arbeidsinspectie (Toezicht op de sociale wetten) een bepaald beleid of richtsnoeren bestaan om te oordelen over het fenomeen van schoonheidswedstrijden.

³ Fédération des Associations de Parents de l'Enseignement Officiel (2012), *L'hypersexualisation : l'image de l'enfant en question ?*

⁴ Femmes Prevoyantes Socialistes (2011), *Concours Mini Miss: Un jeu d'enfants? Actes de la journée d'étude.*

⁵ Coördination des ONG pour les Droits de l'Enfant (2012), *Concours de minimiss: la position de la CODE.*

2. Advies van de Raad

Door het uitbrengen van dit advies, wenst de Raad ook bij te dragen aan de sensibilisering van de problematiek die op 12 juni 2013 extra aan het licht werd gesteld ter gelegenheid van de Internationale Dag tegen Kinderarbeid. Dit advies benadrukt dat kinderarbeid een actueel fenomeen blijft dat zich kan voordoen in verschillende vormen, waarvan sommigen zelden ter sprake komen.

2.1. Gendermainstreaming jaarrapport WASO

Vooreerst wenst de Raad dat de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg en bijgevolg ook het Toezicht op de sociale wetten rekening houden met de “gendermainstreaming-wet⁶” en dat in de rapporten die men publiceert, de gegevens systematisch dienen opgedeeld worden naar geslacht. De Raad vraagt meer concreet, aangaande het onderwerp van dit advies, of het mogelijk is dat de tabellen die het aantal aanvragen weergeven, ook het geslacht van de deelnemers aangeven.

2.2. Richtlijnen voor beoordeling

Het Toezicht op de sociale wetten geeft aan dat men geen concrete interne politiek heeft aangaande de aanvragen voor de deelname van kinderen aan minimissverkiezingen. Toch lijkt het erg belangrijk dat deze dienst beschikt over zeer concrete richtlijnen om de algemene verbodsregel op het toestaan van uitzonderingen, geval per geval, te kunnen interpreteren. Men mag er niet vanuit gaan dat, wanneer een bepaalde categorie van uitzondering opgenomen werd in de wet, deze per definitie niet in overtreding zijn met de algemene regel volgens dewelke het steeds verboden is kinderen enige werkzaamheid te laten doen of uitvoeren die een nadelige invloed kan hebben op de ontwikkeling van het kind of zijn integriteit in gevaar kan brengen of die schadelijk is voor enige aspect van zijn welzijn. De Raad meent dat het in stand houden van de stereotypen van de verschillende geslachten, waar deze minimissverkiezingen toe bijdragen, een praktijk is die de ontwikkeling van het kind in de weg staat. De Raad vraagt om bepaalde richtlijnen te ontwikkelen die ervoor zorgen dat deze aanvragen op een degelijke manier beoordeeld worden.

2.3. Niet enkel fysiek, maar ook mentaal

Bij het ontwikkelen van deze richtlijnen mag men niet enkel rekening houden met de fysieke inspanning die vereist is om een bepaalde activiteit uit te oefenen. Ook de mentale zwaarte van het werk dient in beschouwing genomen te worden om te kunnen oordelen of een kind in staat is deze arbeid uit te voeren. De minimissverkiezingen kunnen een zeer grote stressfactor met zich meebrengen voor deze kinderen, mede omdat ze voornamelijk op basis van hun uiterlijk beoordeeld worden. Ook uit het verliezen van zo een wedstrijd kunnen er op emotioneel vlak ernstige gevolgen voortvloeien.

⁶ Wet “gender mainstreaming” van 12 januari 2007.

2.4. Raad voor kinderarbeid

In het artikel 7.7.3 van de wet van 16 maart 1971 over de arbeid stelt men dat *'er een adviesraad aangaande kinderarbeid gecreëerd wordt door de Minister van werk'*. Deze bepaling werd uitgevoerd door hoofdstuk IV van het koninklijk besluit van 11 maart 1993 betreffende de kinderarbeid. De leden van deze raad werden echter nooit aangewezen. Toch zou dit orgaan bevoegd moeten zijn voor het ontwikkelen van richtsnoeren, zoals hierboven als noodzakelijk beschreven.

Daarnaast zouden ze ook kunnen zorgen voor het opstellen van een wettelijk reglement voor dit soort wedstrijden. Hierbij kan men een voorbeeld nemen aan het ontstaanscharter van de nationale minimissverkiezing in Frankrijk, waar het vanuit de organisatie van de verkiezing zelf ontstaan is.

De Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen vraagt bijgevolg dat de Raad aangaande kinderarbeid zonder vertraging wordt samengesteld.

3. Aanbevelingen

De Raad brengt zijn advies uit over de minimissverkiezingen. Hij breidt het niet verder uit tot andere vormen van wedstrijden waar kinderen aan deelnemen (zoals zang-, en danswedstrijden) aangezien hierbij de genderdimensie minder aanwezig lijkt te zijn. Toch weten de Raad dat ook bij deze wedstrijden een aantal van de aangehaalde vragen ook hierop van toepassing zijn. Daarom hoopt de Raad dat de bevoegde instanties hier ook rekening mee zullen houden.

- De FOD WASO en het Toezicht op de sociale wetten moeten rekening houden met de *gendermainstreamingwet* en de genderdimensie meenemen in hun rapporten, in het bijzonder moet men hun statistieken verdelen naar geslacht.
- Het Toezicht op de sociale wetten moet over duidelijke richtlijnen kunnen beschikken om, geval per geval, de aanvragen tot afwijking te kunnen beoordelen.
- Bij deze richtlijnen mag men niet enkel rekening houden met de fysieke inspanning die komt kijken bij een bepaalde vorm van arbeid. Maar ook de mentale inspanningen en de gevolgen voor de ontwikkeling van de persoonlijkheid.
- Zoals voorzien in de wet van 16 maart 1971 over de arbeid, moet de Raad aangaande kinderarbeid effectief samengesteld worden, welke richtlijnen en wettelijke omkadering zou moeten bieden voor deze minimissverkiezingen.

De Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen stelt zich beschikbaar voor de autoriteiten om bij te dragen aan de uitvoering van de voorgestelde aanbevelingen.